

менеджмент URL: <http://studies.in.ua/ru/politicheskiy-menedzhment-shpargalki/2565-sistema-upravlnnya-yiyi-funkcyi-ta-elementi.html>

Гузенко Владислав Андрійович,
курсант 3 курсу, спеціальність 081 «Право»
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник: д.е.н., доцент, Паршин Юрій Іванович
професор кафедри фінансово-економічної безпеки ДДУВС

РЕЙДЕРСТВО ЯК ЗАГРОЗА ЕКОНОМІЧНІЙ БЕЗПЕЦІ УКРАЇНИ

За умов ринкової економіки досить поширеними способами раціоналізації ведення діяльності підприємств різних галузей народного господарства є здійснення інтеграційних процесів. Це дозволяє мінімізувати ризики та оптимізувати господарський процес. Але не завжди такі дії здійснюються за згодою сторін. Досить поширеними є випадки недружніх поглинань, про ефективність яких важко стверджувати однозначно. Особливої уваги заслуговують рейдерські поглинання. Рейдерство (від англ. raid – наліт, raider – учасник нальоту) – це силове недружнє поглинання підприємства проти волі його власника. Дії рейдерів спрямовані на те, щоб отримати контроль над компанією та/або її активами, і згодом перепродати отримане з вигодою для себе. Тому дії власника і керівництва підприємства повинні бути спрямовані на забезпечення юридичного захисту бізнесу.

За оцінками експертів, в Україні функціонує від 35 до 50 професіональних рейдерських угруповань. Загалом в Україні, під недружнє поглинання потрапили 3,7 тисячі суб'єктів господарювання. В середньому річний обсяг перерозподілу власності становить від 2 до 3 млрд. дол. США.

Зазначимо, що рейдери – це команда висококваліфікованих спеціалістів із захоплення фірми або із перехоплення управління за допомогою навмисне розіграного бізнес-конфлікту. У сьогоднішніх умовах спеціалісти поділяють рейдерів на білих і чорних. Білі рейдери діють методом корпоративного шантажу в рамках чинного законодавства. В нашій країні вони трапляються доволі рідко і є більш характерними для країн із розвиненою економікою та високою бізнес-культурою. Чорні рейдери для отримання результату використовують кримінальні методи (захоплення, підробка документів, реєстрація компаній на підставних осіб, підкуп силових структур, чиновників, суддів і судових виконавців, фізичне усунення невігідних осіб). Результати діяльності чорних рейдерів украй негативні. Вони безпосередньо зазіхають і на власність особи, і на інші її основні права, гарантовані Конституцією України (право на життя, здоров'я, честь, гідність тощо). Під час захоплення чорні рейдери використовують методи скуповування акцій і боргових зобов'язань, ініціюють процедури банкрутства. Особливий інтерес для них становлять державні та приватні підприємства, що володіють нерухомістю. Дослідники виділяють чотири основні способи захоплення

підприємства: через акціонерний капітал, кредиторську заборгованість, органи управління та оспорювання підсумків приватизації.

Захоплення через акціонерний капітал свідчить про те, що він сильно розпорошений або недостатньо контролюється. Початком атаки є скупка акцій. Як правило, рейдери планують скупити близько 10-15% акцій – ця кількість є достатньою, щоб ініціювати проведення зборів акціонерів з «потрібним» порядком денним, наприклад, зміною керівництва підприємства. Прострочені борги підприємства скуповуються в дрібних кредиторів за низькими цінами, потім консолідуються й пред'являються до одночасної виплати. Нездатність підприємства розрахуватися за своїми обов'язками дає підстави для початку процедури банкрутства або санації з усіма наслідками, що випливають з цих процедур.

Однією зі слабких ланок підприємства, яким зацікавились рейдери, може бути наймане керівництво. Наділений значними повноваженнями директор може сприяти швидкому виведенню майна з підприємства на підконтрольні рейдеру структури. Таким чином, власник підприємства може залишитися з акціями, які нічого не варті. Менеджмент легко може спровокувати фінансові проблеми на заводі, наприклад, санкціонувавши покупку сировини за завищеними цінами або взявши кредит під нереальні відсотки. Перекопати керівництво діяти на користь рейдера можна різними способами: від звичайного підкупу до підсаджування на «гачок» шляхом шантажу, кримінального переслідування та погроз. Атака через менеджмент дешевше всього обходиться на держпідприємствах, на яких відсутній ефективний контроль над оперативною діяльністю з боку власника.

Як висновок, можна зазначити, що негативний ефект рейдерства проявляється у руйнуванні вітчизняного бізнесу, стимулюванні банкрутства, загостренні проблем та конфліктності у корпоративному секторі економіки. особливим моментом є те, що рейдерські атаки, здебільшого, спрямовані на найприбутковіші підприємства, що суттєво впливає на функціонування окремих галузей та народного господарства загалом, ускладнюють процес захисту прав власності, сприяють зниженню продуктивності праці та є одним з першопричин поширення негативного іміджу України на міжнародній арені, крім того, створюють перешкоди для розвитку малого та середнього бізнесу, гальмують розвиток конкурентного середовища і сприяють монополізації економіки. За оцінками експертів тиск рейдерів на бізнес щороку знижує темпи зростання економіки України на 1-2%. Не можна ігнорувати наслідки і для соціальної сфери, адже рейдерські захоплення провокують суспільне напруження та сприяють поширенню хаосу, що в результаті негативно позначаються на якості робочої сили, її вмотивованості та бажанні працювати на результат. Зазначений негативний вплив проявляються внаслідок значного поширення рейдерства з часів здобуття Україною незалежності, при чому спад за понад 25 років не спостерігається. У зв'язку з таким значним поширенням рейдерства постає проблема ідентифікації його причин. З врахуванням досліджень науковців можна стверджувати, що передумовою рейдерства в Україні є: 1. Економічні чинники: відсутність повноцінного

ринкового середовища; нерозвинутий фондовий ринок; активний перерозподіл власності між фінансово-промисловими групами; недооцінка активів; неефективність управління підприємствами; галузева монополізація; значні суми боргів; бажання інвесторів контролювати суб'єкт господарювання; відсутність чітких критеріїв визначення недійсних корпоративних рішень, механізмів відповідальності менеджерів та контролюючих акціонерів; відсутність прозорості у діяльності суб'єктів господарювання. 2. Юридичні чинники: сумнівна передісторія приватизації підприємств; недосконалість законодавства; недостатність регламентації вимог до облікової системи ринку цінних паперів та процедури реєстрації юридичних осіб; відсутність важелів для створення гарантій прав власності при наявності рішення суду; безкарність рейдерів; недостатність контролю зі сторони держави; неефективність судової влади. 3. Соціальні чинники: виникнення корпоративних конфліктів; зовнішні конфлікти; недосконала кадрова політика підприємства; людський фактор; неорганізованість фізичної безпеки на підприємстві. 4. Технологічні чинники: вмале використання інформації «агресорами»; недоліки в гарантуванні інформаційної безпеки підприємств.

На жаль, сьогодні тільки широкий розголос факту рейдерського захоплення здатен захистити законні права на власний бізнес підприємців, а отже питанням боротьби з рейдерством потрібно уділяти більш часу.

Список використаних джерел:

1. Живко З.Б. Економічна безпека підприємства: сутність, механізм забезпечення та управління: монографія. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2012. 260 с.

2. Борисов Ю. Корпоративное рейдерство как социально-экономическое явление в мировой экономике: аналитический доклад. Москва: Первый институт корпоративного права, 2007. 122 с.

3. Суботник Р.В. Рейдерство в сучасній Україні. Актуальні питання господарського та цивільного права. Науково-практичний журнал, 2008. №6. URL: <http://www.journal.yurpayintel.com.ua/2008/6>.

Дегтяр Вікторія Андріївна,
курсант 3 курсу, спеціальність 081 «Право»
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник: д.е.н., доцент, Паршин Юрій Іванович
професор кафедри фінансово-економічної безпеки ДДУВС

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ЯК СКЛАДОВА НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

У сучасному світі перед будь-якою державою стоїть невідкладне завдання – забезпечення національної безпеки, а благополуччя країни – успішна державна політика, як зовнішня так і внутрішня. В свою чергу,